



## בעלי חיים בבריכות החורף בפארק הרצליה

בריכת החורף היא בית גידול עשיר לבעלי חיים רבים ומגוונים. בבריכת החורף חיה גם משפחת ה-דו-חיים - בעלי חיים בעלי שתי (דו) צורות חיים, ומכאן שמם: **החיים במים** - בתחילת דרכם כצעירים הם חיים במים כמו דגים. הם נושמים חמצן מומס במים באמצעות זימים (כמו דגים). אם נשאר דו-חי צעיר מחוץ למים למשך כמה דקות הוא ייחנק מכיוון שאינו מסוגל לנשום חמצן מהאוויר. **החיים ביבשה** - לאחר גלגול, הדו-חי משתנה כלפי חוץ וגם באיבריו הפנימיים והוא עולה ליבשה. בעלי החיים השייכים לדו חיים הם סלמנדרות, צפרדעים, טריטון וקרפדה.

בעלי חיים קטנים החיים בבריכת החורף פיתחו עם הזמן מנגנונים מיוחדים בגוף כדי שיוכלו לחיות בתנאים המיוחדים שלה:

**אסטרטגיית ביצת קיימא** - בקיץ, כשהבריכה יבשה לגמרי, חלק מבעלי החיים הללו נמצאים בתרדמה כשהם במצב של "ביצי קיימא". ביצי הקיימא הם גופים שנוצרים בסוף החורף, כשהבריכה רטובה. הם עטופים בחומר אטום שמגן עליהם בקיץ, בעונה היבשה. הביצים שוקעות לקרקעית הבריכה וכל הקיץ הם "ישנים" בתוך המעטפת. כשהחורף מגיע, הבריכה מתמלאת במי הגשמים. המים חודרים מבעד לקליפה, ביצת הקיימא מתנפחת, היצור שבתוכה מתעורר ושב לחיים. ביצי הקיימא מסוגלות לשרוד בבריכה היבשה גם אם לא יורדים גשמים, במשך תקופה ארוכה. לפעמים אף עוברות שנים רבות עד שביצי הקיימא בוקעות. תופעה המתרחשת בעיקר אצל סרטנים ותולעים.

**אסטרטגיית הכניסה לתרדמה** - תרדמת קיץ היא התאמה התנהגותית חשובה, האופיינית, למשל, לדו חיים כמו הטריטון, הוא מתחפר לעומק הקרקע, שבה נשמרת לחות והטמפרטורה נמוכה יחסית במשך תקופת היובש. קצב חילוף החומרים בגופו יורד למינימום הנדרש לקיום הגוף ללא פעילות. הטריטון חוזר לחיים פעילים בהתחדש המים בבריכה בעונה הבאה. חלק מבעלי החיים הנכנסים לתרדמה עושים זאת בסדק בקרקע. חלזונות, חיפושיות.

**אסטרטגיית היציאה מהבריכה היבשה** - אסטרטגיה שנפוצה אצל חרקים ודו חיים. לחלק מבעלי החיים מהווה הבריכה בית גידול רק בהיותם בשלבים הראשונים לחייהם, ואילו השלב הבוגר מתקיים מחוץ למים. לקבוצה זו שייכים הדו-חיים ומרבית חרקי המים. כגון חיפושיות מים שמתעופפים ונוטשים את הבריכה עוד בטרם תתייבש לחלוטין, ומוצאים את מקומם במקווי מים אחרים.

**אסטרטגיית ההתפתחות המהירה** - יכולת להשלים במשך תקופה קצרה את השלב המימי של מחזור חייהם. בהתייבש הבריכה הם מסוגלים לעבור את העונה היבשה מבלי שייפגעו באמצעות צורות שונות.

**אסטרטגיית היכולת להשיג מזון בבריכה עצמה** - רבים מהם ניזונים מחומרים אורגניים שבמים, ואחרים בולעים חיידקים וחד תאים.



**דוגמאות לשימוש באסטרטגיות שונות:** יתוש בעל שנורקל נשימה, עולה על פני המים ונושם, חיפושית מים לוקחת בועת אוויר ויכולה להיות במים עד שעתיים שלמות, זחל השפירית נושם דרך הטוסיק, יש לו זימים והוא שואב אוויר מהטוסיק ומשפריץ מים כסילון וכך מתקדם.

### **בעלי חיים אופייניים לבריכה בפארק:**

**צפרדע חפרית מצויה** – היא דו חי דמוי צפרדע וחסרת זנב. הראשנים מתפתחים בשלוליות חורף; הבוגרים חיים בקיץ מחופרים בעומק הקרקע, במחילות אנכיות רדודות (עד 20 ס"מ) בקרבת שלוליות החורף. את המחילות היא חופרת באמצעות רגליה האחוריות המצוידות בדורבנות, ההופכות את רגליה לסוג של אתי חפירה זעירים אך יעילים. מכאן מקור שמה האנגלי – spadefoot, כלומר "רגל את חפירה".

**סרטן התריסן** - הסרטן, העונה לשם "תריסן מגושם", נעלם מתחומי ישראל מאז שנות ה-80 משום שנחשב כבע"ח שנכחד, רשות הטבע והגנים השיבו אותו בצורה יזומה למספר בריכות חורף. הציפור – **פרפור עקוד** - מין של שלדג חסר מנוח, שעושה דרכו מהאוויר למים וחזרה אינספור פעמים בכל יום.

**אילנית** - האילנית חיה במשך רוב זמנה על גבי עצים, ומכאן שמה, היא יורדת אל בריכת החורף שעל הקרקע בעיקר לצורכי רבייה. האילנית ניזונה מחרקים. היא מאתרת אותם בזכות כושר ראייה מצוין וצדה אותם בעזרת לשון ארוכה ודביקה בקדמת הפה. האילנית דוחסת את הטרף לפיה הרחב בעזרת רגליה הקדמיות, ובולעת אותו בעזרת לחץ פיזי הנוצר בעזרת גלגלי העיניים.

**חסרי חוליות נוספים שנצפו בבריכת החורף בפארק:** חלזון בולית, פשפש חותר, דפניה, ציקלופס, שט רגל אדמדם, צדפונית, פעמוניות, חיפושית חובבת מים.